

Yvonne zu Dohna

Rafaelova Margareta između duhovnosti i senzualnosti

U prikazivanju svetaca Rafael nas iznenađuje uvođenjem senzualnosti, nagosti i erotike na vrlo inovativan način. U tom nastojanju kao da želi predočiti širok raspon stanja ljudske duše. Erotičnost poprima novo značenje i važnost u njegovoj umjetnosti kao i u umjetnosti općenito. Dajući sve više prostora erotskom elementu u svojoj umjetnosti, Rafael postiže erotizam u religijskoj umjetnosti kako u duhovnom, neoplatonističkom smislu tako i u tjelesnom. Zmaj koji prijeti svetoj Margareti doima se jačeg psihološkog značaja od onog kakvo ima u legendi iz koje potječe. On poprima novo simbolično značenje prijetnje djevičanstvu svete, koje ona brani i pobjeđuje vjerom. Novi erotični aspekt koji uvodi Rafael može se protumačiti i u svjetlu osobnih iskustava kroz koje je prolazio. Smatra se da je Fornarina, Rafaelova ljubavnica, nadahnula prikaze dviju Margareta, na slikama u Beču i Parizu.

Rafaelov portret Fornarine (*La Fornarina*) već je senzualnim oblinama i provokativnim stavom predstavio novu fazu erotizma u njegovoj umjetnosti.

I Fornarina i Margareta predstavljaju svetost subjekta i svojom senzualnošću. Ova sinteza mogla bi biti definirana kao snaga ženstvenosti koja je u suprotnosti s Tizianom, kod kojega, čini se, prevladava čista tjelesna senzualnost. O pitanju žena kao „Urweib“ (iskonskih žena) već se raspravljalo u Rafaelovo vrijeme. Rimske kurtizane iz renesansnog doba predstavljaju novi tip žena: neovisnih, inteligentnih, obrazovanih i vrlo emancipiranih. Rafael i Fornarina živjeli su u izvanbračnoj zajednici, pa se na osnovi toga može pretpostaviti da ona nije bila predstavica tipa klasične kućanice.

Kod Margarete i ostalih ženskih likova bliskim Rafaelu ne stavlja se naglasak na grešnost, već se pokazuje snaga žena, koja ih čini sposobnima pobijediti zle sile, i koje utjelovljuju tradicionalne vrijednosti ljepote i dobra.

Postoje sličnosti između Bogorodice Francesca I i Margareta kao junačkih Viktorija, što ukazuje na uputnost proučavanja mitoloških i kršćanskih prikaza žena, kao i preobrazbu antičkih tema u one kršćanske. Promjene u prikazivanju Marije Magdalene mogle bi biti jednako usporedive s promjenama u prikazivanju drugih žena, uključujući i one suvremene, da bi se utvrdilo koliki je i kakav Rafaelov doprinos razumijevanju ove svete naspram biblijskih izvora.

Prijevod s talijanskoga: Nina Šepić